

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 48/00-60

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte na neverejnom zasadnutí konanom dňa 8. marca 2001 prerokoval podnet na začatie konania L. N., toho času v Ústave na výkon väzby v Ž., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., Advokátska kancelária v Ž., vo veci porušenia osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Okresného súdu v Martine sp. zn. Pp 322/97 zo 4. februára 2000 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 102/00 zo 7. marca 2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Martine uznesením sp. zn. Pp 322/97 zo 4. februára 2000 a Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 1 To 102/00 zo 7. marca 2000, ktorými rozhodli o výkone zvyšku trestu odňatia slobody v trvaní 21 dní namiesto 19 dní, p o r u š i l i právo L. N. podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti podnetu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 11. mája 2000 doplneným ďalšími podaniami z 26. júna 2000, 2. októbra 2000 a 26. februára 2001 (vrátane príloh) sa na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) obrátil o ústavnú ochranu L. N., toho času v Ústave na výkon väzby v Ž. (ďalej len „navrhovateľ“), v súčasnosti vykonávajúci väzbu v inej trestnej veci.

Z podaní, ktoré boli ústavným súdom kvalifikované ako podnet na začatie konania pre porušenie práv podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 18 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom tento bol prijatý na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 48/00 z 13. júla 2000, vyplýva, že navrhovateľ žiada ústavný súd, aby vyslovil porušenie jeho osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1 ústavy a aby mu bola uhradená škoda vo výške 150.000,- Sk za nezákonné rozhodnutie podľa čl. 46 ods. 3 ústavy.

Podstata porušenia osobnej slobody má podľa navrhovateľa spočívať v tom, že Okresný súd v Martine uznesením sp. zn. Pp 322/97 zo 4. februára 2000 a Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 1 To 102/00 zo 7. marca 2000 nesprávne rozhodli, aby vykonal zvyšok trestu odňatia slobody - v trvaní 21 dní namiesto 19 dní – ktorý mu bol pôvodne uložený vo výmere 12 mesiacov v konaní Okresného súdu v Námestove vedenom pod sp. zn. 1T 65/97. Nesprávne stanovený zvyšok trestu odňatia slobody napokon aj vcelku vykonal.

II.

Podnet navrhovateľa bol podľa § 29 ods. 5 zákona o ústavnom súde zaslaný dňa 17. júla 2000 na vyjadrenie Okresnému súdu v Martine a Krajskému súdu v Žiline, to znamená účastníkom konania pred ústavným súdom, pretože podnet proti nim smeruje (§ 21 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Okresný súd v Martine vo vyjadrení zo 7. augusta 2000 uviedol, že ním v uznesení sp. zn. Pp 322/97 zo 4. februára 2000 určený zvyšok trestu odňatia slobody u navrhovateľa vo výmere 21 dní je správny. Poukázal na dlhoročnú zaužívanú súdnu prax, podľa ktorej 1 rok má 12 mesiacov a 1 mesiac má 30 dní. Keď teda navrhovateľ vykonal z 12-mesačného trestu odňatia slobody 11 mesiacov a 9 dní, zvyšok trestu bol 21 dní.

Krajský súd v Žiline vo vyjadrení z 2. augusta 2000 „vychádzajúc podporne z ustanovenia § 60 ods. 2 Trestného poriadku i zo zásady v pochybnostiach v prospech zastáva názor, že správne vypočítaný zvyšok trestu je 19 dní“.

Pretože všetci účastníci konania (vrátane navrhovateľa) súhlasili podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde s upustením od verejného ústneho pojednávania ústavného súdu o prijatom podnete, pričom aj podľa názoru ústavného súdu nemožno očakávať od takéhoto pojednávania ďalšie objasnenie veci, o podnete navrhovateľa bolo rozhodnuté na neverejnom zasadnutí.

III.

Z podaní navrhovateľa a jeho príloh (súdne rozhodnutia), vyjadrení ďalších účastníkov konania a zadovážených podkladov (príslušné súdne spisy) vyplývajú tieto rozhodné skutočnosti:

Uznesením Okresného súdu v Námestove sp. zn Tp 2/97 zo 4. marca 1997 bol navrhovateľ vzatý do väzby, pričom táto začala dňa 3. marca 1997 o 9.00 h (to znamená momentom faktického pozbavenia osobnej slobody) a vykonávala sa v Ústave na výkon väzby v Žiline.

Navrhovateľ bol vo väzbe nielen v prípravnom konaní, ale aj v konaní Okresného súdu v Námestove po podaní obžaloby, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 1T 65/97. Tu bol rozsudkom zo 17. septembra 1997, ktorý uňho nadobudol právoplatnosť dňa 23. októbra 1997, uznaný vinným zo skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, za čo mu súd uložil trest odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov nepodmienečne so zaradením na výkon trestu do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Pri nariadení výkonu trestu odňatia slobody dňa 27. októbra 1997 (označeným dňom začína skutočný výkon trestu odňatia slobody) tento súd navrhovateľovi do uloženého trestu odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov započítal väzbu vykonanú za obdobie od 3. marca 1997 do 27. októbra 1997 (§ 38 ods. 1 Trestného zákona). Započítanie väzby do takto uloženého trestu odňatia slobody znamená, že za jeho začiatok treba považovať deň 3. marec 1997 (čo napokon nik nespochybňuje).

Dňa 11. novembra 1997 bol navrhovateľ dodaný z Ústavu na výkon väzby v Žiline na ďalší výkon trestu odňatia slobody do Nápravno-výchovného ústavu pre mladistvých v Martine. Okresný súd v Martine ako vecne a miestne príslušný súd uznesením sp. zn. Pp 322/97 z 12. februára 1998 podľa § 61 ods. 1 Trestného zákona navrhovateľa podmienečne prepustil z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu v trvaní 12 mesiacov už citovaným rozsudkom Okresného súdu v Námestove a určil mu skúšobnú dobu na dva roky. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 12. februára 1998, pričom v uvedený deň bol navrhovateľ aj skutočne z výkonu trestu odňatia slobody podmienečne prepustený na slobodu.

Pretože navrhovateľ porušil podmienky podmieneného prepustenia (medzičasom sa dopustil ďalšej trestnej činnosti), Okresný súd v Martine uznesením sp. zn. Pp 322/97 zo 4. februára 2000 podľa § 64 ods. 1 Trestného zákona rozhodol, že vykoná zvyšok z uloženého mu 12-mesačného trestu odňatia slobody v trvaní 21 dní.

Navrhovateľ podal proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote sťažnosť, v ktorej namietal (obdobne ako v podnete adresovanom ústavnému súdu), že zvyšok trestu odňatia slobody je 19, a nie 21 dní. Keďže začiatkom trestu odňatia slobody je 3. marec 1997, jeho koncom je 3. marec 1998. Keď bol teda z tohto trestu podmiennečne prepustený dňa 12. februára 1998, do 3. marca 1998 zostáva 19 dní.

Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) jeho sťažnosť zamietol ako nedôvodnú podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uznesením sp. zn. 1 To 102/00 zo 7. marca 2000. Stotožnil sa s právnym názorom Okresného súdu v Martine (ďalej len „okresný súd“), podľa ktorého navrhovateľ od 3. marca 1997 do 12. februára 1998 vykonal z trestu odňatia slobody 11 mesiacov a 9 dní, čiže do celkových 12 mesiacov tvorí zvyšok 21 dní.

Navrhovateľ vykonal takto stanovený zvyšok trestu odňatia slobody v Ústave na výkon väzby v Žiline v období od 20. apríla 2000 do 11. mája 2000. Na slobodu bol prepustený po ukončení výkonu trestu dňa 11. mája 2000 o 8.00 h.

IV.

Navrhovateľ v konaní pred ústavným súdom namieta porušenie osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1 ústavy už citovanými uzneseniami okresného súdu zo 4. februára 2000 a krajského súdu zo 7. marca 2000.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy „Osobná sloboda sa zaručuje“. Toto je všeobecný ústavný princíp, pričom spôsoby zaručenia osobnej slobody sú uvedené v ďalších

ustanoveniach čl. 17 ústavy. Tieto obsahujú viaceré práva jedinca, ako aj požiadavky, ktoré sú spojené so zásahmi do osobnej slobody.

Podľa čl. 130 ods. 3 ústavy a § 18 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavný súd môže začať konanie aj na podnet právnických alebo fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich práv.

Z obsahu podnetu navrhovateľa vyplýva, že tento namieta porušenie svojho práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy – „Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ – a preto aj z hľadiska tohto ustanovenia ústavy bude jeho podnet posúdený.

Toto ústavné právo sa samozrejme vzťahuje aj na výkon trestu odňatia slobody ako jednu z ústavne prípustných foriem pozbavenia osobnej slobody. Keďže označené ústavné právo odkazuje na zákon, pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti.

Predmetom posúdenia ústavného súdu je otázka, či zvyšok trestu odňatia slobody v trvaní 21 dní, ktorý aj navrhovateľ vcelku vykonal, bol rozhodnutiami okresného a krajského súdu určený podľa zákona – a teda právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy bolo rešpektované – alebo či sa tak nestalo a došlo k porušeniu tohto práva, pretože zákonu zodpovedá tvrdenie navrhovateľa (a v neposlednom rade aj vyjadrenie krajského súdu z 2. augusta 2000), že zvyšok trestu mal byť len 19 dní.

V týchto súvislostiach je významná prvá veta § 60 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorej „Lehota určená podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa skončí uplynutím toho dňa, ktorý svojim pomenovaním alebo číselným označením zodpovedá dňu, v ktorom sa stala udalosť určujúca začiatok lehoty“.

Ako už bolo uvedené, začiatkom 12-mesačného trestu odňatia slobody uloženého navrhovateľovi bol 3. marec 1997. Pokiaľ by nebolo došlo k podmienenému prepusteniu navrhovateľa z výkonu trestu, tento by bol v zmysle § 60 ods. 2 Trestného poriadku skončil dňom 3. marca 1998. Keďže k takémuto podmienenému prepusteniu došlo dňom 12. februára 1998, do 3. marca 1998 zostal nevykonaný zvyšok trestu v trvaní 19 dní (mesiac február mal 28 dní v roku 1998).

Pokiaľ by okresný a krajský súd boli rozhodli o zvyšku trestu odňatia slobody a jeho výkone v trvaní 19 dní, takéto rozhodnutia by boli v súlade s Trestným poriadkom (§ 60 ods. 2) a teda by rešpektovali aj ústavné právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy. Keďže sa však dôsledne Trestným poriadkom neriadili a použili výklad, ktorý v ňom oporu nemá, porušili označené právo navrhovateľa, lebo dva dni zvyšku trestu odňatia slobody navyiac nemajú zákonnú, a teda ani ústavnú oporu.

Z práva jedinca podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva, že pod zákonom ustanoveným spôsobom pozbavenia osobnej slobody treba rozumieť aj taký postup a rozhodnutia súdov, ktorými rešpektujú ustanovenie § 60 ods. 2 Trestného poriadku o počítaní lehôt.

Z vyššie uvedených dôvodov preto ústavný súd rozhodol o porušení práva navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy spôsobom uvedeným vo výroku tohto nálezu.

V.

Pokiaľ navrhovateľ žiadal, aby mu bola podľa čl. 46 ods. 3 ústavy uhradená škoda vo výške 150.000,- Sk, ktorá bola spôsobená nezákonnými rozhodnutiami okresného a krajského súdu, v tejto časti ústavný súd jeho podnetu nevyhovel.

Treba upozorniť, že navrhovateľ netvrdil, že by bolo došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, pričom navyše „Ústavný súd Slovenskej republiky nemá právomoc na rozhodovanie o nárokoch na náhradu škody spôsobenej nezákonnými postupmi alebo rozhodovaním iných štátnych orgánov“ (I. ÚS 6/94). Právomoc príslušných orgánov vyplýva zo zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

